

บทที่ ๗

เทคนิคและกลวิธีการสอนประวัติศาสตร์แบบต่างๆ

นับตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งถึงปัจจุบัน สภาพการณ์และกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนได้เปลี่ยนแปลงและมีพัฒนาการมาเป็นลำดับ โดยเริ่มอย่างจริงจังในสมัยกรีกและโรมัน วิธีการให้การศึกษากับเด็กส่วนใหญ่ใช้การบรรยาย (Lecture) ประกอบการสอนแบบสนทนาซักถาม(Socratic Method) หลักการที่สำคัญคือมุ่งให้เด็กจำเนื้อหาวิชาความรู้ให้มากภายใต้กฎระเบียบอัตราตายตัวโดย เด็กจะไม่มีเสรีภาพเลย ต่อมาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในราวศตวรรษที่ ๑๘-๑๙ โดยได้เกิดนักการศึกษาสำคัญๆได้แก่จอห์น ล็อก (John Locke, คศ. ๑๖๓๓-๑๗๐๔) รูสโซ (Jean Jacques Ronsseam, ชาวฝรั่งเศส คศ.๑๗๑๒-๑๗๗๘) เปสตาลอสซี (Johann Heinrich Pestalozzi, ชาวสวิสเซอร์แลนด์ คศ. ๑๗๕๖-๑๘๒๗) แอร์บาร์ต (John Friedrich, ชาวเยอรมัน คศ.๑๗๗๖-๑๘๔๑), เฟรอเบล (Friedrich Froebel, ชาวเยอรมัน คศ.๑๗๘๒-๑๘๕๒) สเปนเซอร์ (Herbert Spencer, ชาวอังกฤษ คศ. ๑๘๒๐-๑๙๐๓) และดิวอี้ หรือดุย (John Dewey, ชาวอเมริกัน คศ.๑๘๕๙-๑๙๕๒) ปรัชญาการศึกษาก็ได้เปลี่ยนแนวจากการยึดครูเป็นศูนย์กลางการเรียน (Teacher Centred, มาเป็นยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง(Child Centred, และได้เกิดเทคนิคการสอนที่สำคัญๆเช่นแบบของแอร์บาร์ต และแบบของจอห์น ดุย สำหรับปัจจุบันก็ได้เกิดมีเทคนิคใหม่อีกมากมายเช่น Inqeiry Method, Discovery Method, Unit teaching, Team Teaching, Teaching Machine, Programmed Instruction และ Individualized Instruction ฯลฯ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีคุณค่าและเป็นเทคนิคที่จะประกอบการเรียนการสอนโดยวิธี Scietific Method และ Historical Method ซึ่งเป็นแม่บทให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ซึ่งครูประวัติศาสตร์อาจจะเลือกนำไปใช้ได้ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาหลักการและรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

เทคนิคการสอนแบบปาฐกถา (Descriptive or Lecture Method)

คือวิธีการสอนแบบครูผู้สอนใช้การบรรยายเป็นหลัก ส่วนนักเรียนจะแสดงพฤติกรรม ตอบสนองด้วยการจำคำบรรยาย ที่ได้ยินได้ฟังหรือเท่าที่จะสามารถเข้าใจ หรือรับรู้เนื้อหา เพื่อเอาไปท่องหรือทำความเข้าใจในภายหลัง

ลำดับขั้นของการสอน

๑. ขั้นเตรียม (Preparation) หมายถึงการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่เรียน กระทำได้โดยใช้วิธีการนำเข้าสู่บทเรียน เช่นการสรุปความรู้เดิมให้มาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ๆ การสร้างความสนใจด้วยสื่อทัศนอุปกรณ์ (A.V. Aids) การจัดนิทรรศการหรือสภาพการณ์โยงเข้าสู่บทเรียน ฯลฯ

๒. ชั้นสอน (Presentation) เมื่อผู้เรียนแสดงความสนใจที่จะเรียนบทเรียนใหม่ ครูก็จะทำการบรรยาย (Lecture) หรืออธิบาย (Explanation) เนื้อหาวิชา โดยกำหนดให้ผู้เรียนบันทึกคำบรรยายพร้อมตัวอย่างหรือวาดรูปประกอบ

๓. ชั้นอภิปรายและซักถาม (Discussion and Questioning) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปรายหรือซักถามปัญหาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเนื้อหาที่บรรยาย

๔. ชั้นทำกิจกรรม (Activities) เป็นชั้นที่ผู้เรียนทำกิจกรรมที่ผู้สอนได้เตรียมการไว้ เช่น การสรุป, วิเคราะห์ หรือเปรียบเทียบเนื้อหาสำคัญ, การค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และการทำรายงาน ฯลฯ

๕. ชั้นประเมินผล (Evaluation) เป็นชั้นที่ผู้สอนมุ่งประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน กระทำได้โดยตรวจสอบผลงาน, การสรุปวิเคราะห์เนื้อหา, การทำรายงาน, และการทำแบบทดสอบ หรือด้วยการทดสอบความรู้แบบปากเปล่า (Oral Quiz) แล้วนำผลที่ได้ไปเพื่อการปรับปรุง-การสอน และดำเนินการสอนซ่อมเสริมในภายหลัง

ข้อดี

๑. ใช้ในการสื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวหรือหลักการสำคัญๆ
๒. แนวความคิดความเห็นประกอบคำบรรยาย จะเป็นสิ่งเร้าความสนใจและเป็นแนวทางในการศึกษา หากความรู้ เพื่อเสริมแต่งของผู้เรียน
๓. Concept เกี่ยวกับเรื่องราวบางตอน หรือ Technical term บางครั้งต้องการคำอธิบายจากท่านผู้รู้ จึงจะสามารถเข้าใจได้
๔. เป็นประโยชน์ในการนำเสนอประสบการณ์จริงขององค์ปาฐกซึ่งจะเป็นประโยชน์มากสำหรับผู้ฟัง
๕. การวิเคราะห์และการสรุปเรื่องประกอบคำบรรยายเป็นลักษณะเด่นที่จะช่วยสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ฟัง
๖. Document ทั้งใหม่และเก่าที่ผู้บรรยาย Refer เพื่อสนับสนุนรวมทั้งแหล่ง Data จะช่วย Guide line แก่ผู้ฟังได้เป็นอย่างดีและสะดวกขึ้น
๗. จัดได้ง่าย สะดวก และประหยัดกว่าวิธีอื่น

ข้อเสีย

๑. ครูมักจะถูกซ้ำกับเนื้อหาในตำราหรือคำบรรยายทำให้เสียเวลาและชวนให้น่าเบื่อสำหรับผู้ฟัง และทำให้ผู้ฟังคิดว่าสามารถอ่านเนื้อหาเองได้ในภายหลัง จึงไม่ติดตามฟัง, เมื่อถึงตอนเนื้อหาสำคัญก็เลยขาดความสนใจฟัง ย่อมไม่เกิดประโยชน์ตามจุดมุ่งหวังของผู้บรรยาย

๒. การบรรยายที่จะเรียกร้องหรือความสนใจได้จะต้องอาศัยความสามารถของผู้บรรยาย ทั้งในแง่ของศาสตร์คือ เนื้อหาที่สำคัญและตรงกับความสนใจของผู้ฟัง ต้องอาศัยศิลป์ คือ การพูด น้ำเสียง บุคลิกและลูกเล่น ซึ่งถ้าขาดปัจจัยดังกล่าวก็เท่ากับขาดสิ่งเร้าในการบรรยาย

๓. การประเมินค่า การรับรู้ มักจะทำได้ด้วยการ Observation หรือการตั้งคำถาม แต่ไม่สู้จะได้ผล ซึ่งผู้บรรยายยากที่จะทราบได้ว่าผู้ฟังเข้าใจคำบรรยายหรือไม่เพียงใด

๔. เป็นกระบวนการทางเดียว (One way Process)

ข้อสังเกต

๑. นักเรียนระดับประถมศึกษาใช้วิธีสอนแบบบรรยายให้น้อยที่สุด

๒. นักเรียนระดับมัธยม อาจใช้บรรยายผสมผสานกับกิจกรรม รวมทั้งควรรู้ A.V. Aid เข้าช่วย เราควมสนใจถึงจะได้ผล

๓. นักเรียนระดับเตรียมอุดม (มศ.ปลาย) จนถึงชั้นมหาวิทยาลัยใช้เทคนิคการสอนแบบนี้ได้

๔. การสอนโดยอาศัยเทคนิคเช่นนี้จะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้สอน เป็นส่วนใหญ่ ถ้าผู้สอนสอนด้วยความมั่นใจ (Self Confidence) เพราะมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดี มีการเตรียมตัว และเตรียมสื่อการสอนมาอย่างดีตลอดจนได้ฝึกทักษะในด้านท่าทางและการใช้น้ำเสียง เราผู้เรียนให้สนใจอยู่ตลอดเวลาการสอนก็จะได้ผลดี

๕. วิชาประวัติศาสตร์ยังมีความจำเป็นต้องใช้เทคนิคการสอนแบบนี้ประกอบแต่ผู้สอนจะต้องรู้จักปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอน และที่สำคัญก็คือตัวผู้เรียน เป็นสำคัญด้วย

เทคนิคการสอนแบบซอคเรตีส (Socratic Method)

เป็นแบบของการสอนที่ซอคเรตีส (Socrates ๔๖๙-๓๙๙ BC) นักปราชญ์ชาวกรีกเป็นผู้ต้นคิดโดยมีความมุ่งหมายในการสอน ๒ ประการคือ

๑. ความรู้จริงหรือสัจธรรมเป็นรากฐานของการประพฤติชอบ

๒. ความรู้จริงหรือสัจธรรมอาจเกิดขึ้นได้จากจิต-ปัญญาของตนเอง

ขั้นตอนของการสอน แบ่งเป็น ๓ ขั้นตอนคือ

๑. ขั้นยอมรับมติ (Inony)

๒. ขั้นนิยาม (Definition)

๓. ขั้นยอมรับนิยาม (Maicutic)

สำหรับวิธีดำเนินการกระทำโดยการใช้วิธีการตั้งคำถามโต้ตอบระหว่างผู้สอนผู้เรียนหลายๆคำถามให้โยนต่อกันกลายเป็นเนื้อหารวิชา ซึ่งในที่สุดก็จะได้ข้อสรุปและเกิด Concept ขึ้น วิธีการนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "วิธีปรัชญาวิธี (Dialectic Method)

เทคนิคการสอนแบบอุปนัย (Inductive Method)

การสอนแบบนี้มีหลักการเริ่มจากการสอนส่วนย่อยไปหาส่วนรวมหรือจากการให้ตัวอย่างหลายๆเรื่องแล้วสรุปเป็นกฎหรือหลักการที่สำคัญ

อันที่จริง เทคนิคการสอนแบบนี้ได้มีใช้กันมาตั้งแต่สมัยอริสโตเติล (Aristotle, 384-322 BC) และได้มีการปรับปรุงโดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์เข้าช่วย ผลคือที่ผู้เรียนจะได้รับก็คือ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนช่างสังเกต และรักที่จะใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาเพื่อตอบหรือพิสูจน์ปัญหาใดๆรวมทั้งข้อสมมติฐานซึ่งเป็นทางก่อให้เกิดสติปัญญาการเรียนรู้และได้รับ Concept ใหม่ๆเสมอ

เทคนิคการสอนแบบนรนัย (Deductive Method)

การสอนแบบนี้มีหลักการตรงกันข้ามกับวิธีอุปนัย เพราะผู้สอนจะให้กฎเกณฑ์หรือหลักการที่สำคัญแก่ผู้เรียน เพื่อให้ทำความเข้าใจก่อน แล้วจึงจะเรียนรู้รายละเอียดในส่วนปลีกย่อยเอาจากการทำตัวอย่างซึ่งต้องอาศัยกฎ วิธีการนี้มีใช้มาก่อนวิธีอุปนัยโดยเริ่มใช้ในสมัยเพลโต (Plato, 428-347 BC) ผลที่ผู้เรียนจะได้รับคือเป็นคนมีเหตุผลไม่เชื่ออะไรง่ายๆ ถ้าอธิบายไม่ได้ด้วยกฎหรือสาเหตุก็จะพยายามหาเหตุผลหรือตีความ Concept เพื่อค้นหาเหตุให้ได้

อนึ่งการสอนแบบอุปนัยและนรนัยอาจใช้รวมกันเพื่อให้เกิดผลดีโดยผู้สอนยึดหลักสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดหาเหตุผลโดยละเอียดและรอบคอบก่อนที่จะสรุปสิ่งที่เรียนเป็นกฎหรือหลักการ แล้วทำการตรวจสอบภายหลัง (Post test) อีกครั้งผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ที่แน่นอนด้วยตนเอง

เทคนิคการสอนแบบแดลตัน (Dalton Plan)

การสอนแบบนี้คิดค้นขึ้นโดย น.ส.เฮเลน พาร์คเฮิสท์ (Miss Helen Parkhurst) ได้ทำการทดลองใช้เป็นที่แรกๆที่โรงเรียนในแดลตัน มลรัฐแมสซาชูเซต ในปี ค.ศ.๑๘๑๙ ยึดหลักการสำคัญคือ การมอบงานให้ทำ (Assignment) ผู้เรียนก็จะรับบัตรมอบงานไปทำตามหน่วยงาน (Job Unit) ซึ่งอยู่ในห้องเรียนพิเศษหรือห้องทดลอง เมื่อเสร็จก็จะนำมาส่งเพื่อให้ผู้สอนประเมินผลถ้าได้ผลเป็นที่น่าพอใจก็จะมอบงานใหม่ให้ไปทำการศึกษาค้นคว้าจนกระทั่งตรงหลักสูตรตามแผนการสอนผู้เรียนก็จะได้รับการเลื่อนชั้น

ตัวอย่างแบบรายงานการเรียน

ชื่อ	โรงเรียน					จำนวน สัปดาห์	จำนวน วันขาด
	ชื่อผู้	งานชั้น	บัตรมอบงาน เลขที่	งานที่ได้ รับมอบ	วัน เริ่มทำ		
สัปดาห์ที่ ๔							
สัปดาห์ที่ ๓							
สัปดาห์ที่ ๒							
สัปดาห์ที่ ๑							
วิชา							
ขาดสอบ							

ข้อดี

๑. ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง
๒. ผู้เรียนได้เลือกเรียนวิชาและเนื้อหาตามความถนัดและความสนใจของตน
๓. ผู้เรียนมีโอกาสกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง
๔. เป็นการฝึกผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบและพยายามทำงานที่ได้รับมอบให้สำเร็จ
๕. เป็นการฝึกผู้เรียนให้มีวินัย
๖. เป็นการสอนรายบุคคล (Individualized Instruction) แบบหนึ่ง

ข้อเสีย

๑. เป็นการให้อิสระแก่ผู้เรียนในด้านการแสดงความคิดและการทำงานมากเกินไป
๒. ผู้เรียนขาดประสบการณ์การทำงานเป็นหมู่คณะ อาจก่อให้เกิดความเห็นแก่ตัว
๓. ภาระหนักตกอยู่กับผู้สอน เพราะต้องทำแผนการสอน, เขียนบัตรมอบงานและต้องเตรียมตัว

ครูให้พร้อมอยู่เสมอ

เทคนิคการสอนแบบวินเนทกา (The Winnetka Plan)

ดร.คาร์ลสัน วอชเบอร์น (Dr. Carleton Washbrirne) ศึกษาธิการจังหวัดได้คิดขึ้นและมีการทดลองใช้ที่เมืองวินเนทกา ในสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรก โดยมีมุ่งที่จะสอนนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยผู้สอนพยายามปรับแผนการสอนให้เข้ากับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนกับการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและยึดตามหลักการใหญ่ๆที่ได้วางไว้ เป็น ๔ ประการคือ

- ๑. ผู้เรียนทุกคนควรจะได้เรียนรู้ข้อเท็จจริงและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
- ๒. ผู้เรียนทุกคนควรมีชีวิตอยู่โดยธรรมชาติอย่างเป็นสุขและมีความสุขสมบูรณ์ในชีวิต
- ๓. ความเจริญงอกงามในด้านการเรียนรู้และความก้าวหน้าขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะบุคคล
- ๔. สวัสดิภาพของสังคมมนุษย์ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ลึกลับอันมีนัยสำคัญและการมีความรับผิดชอบ

ของคนในสังคมซึ่งอาจฝึกฝนได้

ในด้านการเรียนการสอนโรงเรียนจัดแบ่งวิชาออกเป็น ๒ ประเภท คือวิชาสามัญทั่วไปและวิชาเลือก (Elective) ซึ่งผู้เรียนจะเลือกได้ตามความถนัดและความสนใจและมีโอกาสประกอบกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง

การสอนแบบนี้เป็นการศึกษาแก่เด็กให้โตเรียนรู้ตามความสามารถ อาจช้าหรือเร็วต่างกันแต่ผู้เรียนก็จะบรรลุผลตามจุดประสงค์ได้ในที่สุด

เทคนิคการสอนแบบโครงการ (Project Method)

หมายถึงการศึกษาและนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนในรูปแบบของโครงการ (Project) ที่เนื่องด้วยเนื้อหาและเป็นความสนใจหรือต้องการจะทำ เนื่องจากคาดว่าจะได้ประโยชน์ได้รู้คุณค่าหรือเข้าถึงข้อเท็จจริงในเรื่องนั้นๆอย่างลึกซึ้ง ในขณะที่เดียวกันก็เท่ากับเป็นการฝึกนักเรียนให้ได้มีการเรียนรู้ด้วยการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ก็จะเป็นการลดความเบื่อหน่ายหรือเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนจำเริญจากการบรรยาย หรือการใช้ A.V. Aid เข้าช่วยเป็นครั้งคราวได้ด้วย

สำหรับการสอนแบบโครงการนั้นแต่เดิมครูเป็นผู้กำหนด Project ที่คิดว่าสำคัญหรือน่าสนใจให้นักเรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม ทำนอง Assignment เท่าที่เป็นมาใช้ได้ผลดีในวิชาเชิงปฏิบัติ (Practical Academy) เช่นคหกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตามเมื่อความนิยมของหนังสือ Kilpatrick ได้เผยแพร่ออกสู่วงการศึกษาก็โดยเขาให้แนวว่า

"กิจกรรมที่กำหนดความมุ่งหมายที่แน่นอนและสมบูรณ์ ซึ่งถูกกำหนดหรือมีขั้นตอนในการดำเนินการภายใต้สภาพการณ์ของสังคมแต่ละแห่ง อาจถือเป็นโครงการที่เกิดจากการวางแผนร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนได้"

จึงได้มีการนำวิธีการไปใช้ในการสอนวิชาการต่างๆรวมทั้ง Hist และ Soc. Study ดังนี้

ประเภทของการสอนแบบโครงการ

แบ่งเป็น ๓ ประเภท

- ๑. วัสดุโครงการ (Material projects) หมายถึงโครงการจัดทำหรือสร้างวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียน เช่น การประกอบอาหารแบบต่างๆ เขาสรรหาและรวบรวมอุปกรณ์ประกอบบทเรียน และการทดลองผสมยาตามสูตร ฯลฯ

๒. โครงการเรียนรู้หรือฝึกทักษะ (Learning projects) เช่นการค้นคว้าข้อเท็จจริง เหตุการณ์ ร.ศ. ๑๑๒ ใน H การกลิ้งเหล็ก การสัดหรือเจียรนัยเพชร หรือการเป่าแก้ว ฯลฯ

๓. โครงการแก้ปัญหา (Problem projects) เช่นทำอย่างไรจึงจะใช้เงินในการดำเนินการตามโครงการให้พอดีกับงบประมาณที่วางไว้

ขั้นตอนของการสอนแบบโครงการ

๑. ขั้นเสนอแนะ (Proposing) บางตำราก็เรียกว่าขั้นกำหนดความมุ่งหมาย (Purposing) ซึ่งหมายถึงการที่ครูเป็นผู้กำหนดทั้งโครงการและความมุ่งหมาย แต่อันที่จริงแล้วครูควรจะเป็นผู้เสนอแนะ (Proposor) แนวความคิดและข้อมูลหรือแหล่งข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการ ทำนองเป็นร่วมกันกำหนดชื่อโครงการและความมุ่งหมาย

๒. ขั้นวางแผน (Planning) เป็นขั้นของการกำหนดแบบหรือแนวทางเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของโครงการที่ได้ตั้งเอาไว้ ซึ่งอาจทำได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑ นำ Data หรือ Document จากภายนอกหรือแหล่งเข้าสู่ห้องเรียน โดยผ่านทางวิทยากร หรือผู้ หรือโดยการจัดนิทรรศการภายในห้องเรียน และให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยครูคอยให้การแนะนำหรือช่วยเหลือ

๒.๒ นำประชากร (Population) คือนักเรียนไปยังแหล่งความรู้ เช่นห้องสมุด, การบรรยายพิเศษภายนอก, โบราณสถาน, พิพิธภัณฑ์ หรือแม้แต่การสำรวจข้อมูล ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อการนำเสนอ

๓. ขั้นดำเนินการ (Executing) เป็นขั้นของการดำเนินการตามแผนที่ได้ ครูและนักเรียน กำหนดไว้และรวมทั้งการนำเสนอผลงานเพื่อการประเมินผลในขั้นสุดท้ายด้วย

๔. ขั้นประเมินผล (Evaluating) เป็นขั้นของการทดลองและประเมินผล การปฏิบัติตามโครงการ ว่าไว้บรรลุตามความมุ่งหมาย หรือได้ผลอย่างไรหรือไม่เพียงใด ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสรุปผลที่ได้ ข้อบกพร่องข้อ เสนอแนะและอื่นๆ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้รวมทั้งการใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดโครงการอื่นด้วย

ประโยชน์ของการสอนแบบโครงการ

๑. เป็นการฝึกและส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
๒. เป็นการฝึกผู้เรียนให้มีทักษะในการทำงานแบบต่างๆ ได้ด้วยตนเอง
๓. เป็นการฝึกผู้เรียนให้มีความมานะพยายามที่จะทำงานให้บรรลุเป้าประสงค์

๔. เป็นการฝึกผู้เรียนให้มีความสามัคคีและรู้จักการทำงาน เป็นกลุ่ม (Teamwork)
๕. เป็นการปลูกฝังผู้เรียนให้มีค่านิยมและทัศนคติที่ดีต่อการทำงานด้วยมือ
๖. เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างครูและนักเรียน
๗. เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนและผู้สอนได้รับความรู้และมีประสบการณ์ในการทำงานอย่างกว้าง

ขวางทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติ

เทคนิคการสอนแบบแฮร์บาร์ต

หลักการสำคัญของการสอนแบบนี้อยู่ที่การยึดว่า "การเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้น เพราะความสนใจของเด็กเป็นเหตุ ดังนั้นการสอนจึงควรเร้าให้เด็กเกิดความสนใจ เสียก่อนจึงเริ่มดำเนินการสอนจริง เพื่อเด็กใฝ่การเรียนรู้ต่อไป" ซึ่งเป็นแนวความคิดของแฮร์บาร์ต (Johann Friedrich Herbart, นักการศึกษาชาวเยอรมัน ค.ศ. ๑๗๗๖-๑๘๔๑) สำหรับลำดับขั้นของการสอนแบบนี้แบ่งเป็นขั้นคือ

๑. ขั้นเตรียม (Preparation) เป็นขั้นที่ครูและเร้าผู้เรียนให้เกิดความสนใจและอยากจะเรียนบทเรียนใหม่กระทำได้โดยการทบทวนความรู้เดิมให้ประติดประต่อกับความรู้ใหม่
๒. ขั้นสอน (Presentation) เป็นขั้นดำเนินการสอนคือให้ความรู้ใหม่กับนักเรียนโดยให้เชื่อมโยงต่อกับความรู้เดิม กระทำได้โดยการบรรยายหรือซักถามจนกระทั่งผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนขึ้น
๓. ขั้นทบทวนและเปรียบเทียบ (Association) เป็นขั้นของการทบทวนบทเรียนที่ได้สอนไปมีการเปรียบเทียบกับความรู้เดิม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจดีขึ้น
๔. ขั้นสรุป (Generalization or Systematization) เป็นขั้นของการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาทั้งหมดโดยครูและนักเรียน เพื่อสะดวกในการจำ
๕. ขั้นใช้ (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่นการทำแบบฝึกหัดหรือการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

ข้อสังเกตสำหรับการสอนแบบนี้ก็คือการเน้นตัวครูเป็นสำคัญ (Teacher Centred) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนน้อยมาก ดังนั้นการพัฒนาความคิดและสติปัญญาให้แก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์จึงอยู่ในขอบเขตจำกัด ยิ่งการศึกษาเน้นในรูปแบบ Child Centred อย่างในปัจจุบันก็จะเกิดขัดกัน ผู้สอนจึงควรต้องปรับปรุงวิธีการเสียใหม่ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาและความต้องการของเด็กโดยผู้สอนพยายามลดบทบาทตนเอง ในขณะที่เด็กก็ช่วยให้คำแนะนำหรือเร้าผู้เรียนให้ลงมือกระทำด้วยตนเองให้มากยิ่งขึ้น การเรียนการสอนก็จะได้รับผลดี

เทคนิคการสอนแบบสาธิต (Demonstration)

การสอนแบบสาธิตหมายถึงการที่ครูหรือกลุ่มผู้ให้การสาธิต เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยอาศัยการแสดงด้วยของจริงประกอบคำอธิบายเป็นสื่อ วิธีการนี้ใช้ได้ผลมาในการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ในชั้นของการรวบรวมหลักของวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้สอนอาจใช้การสาธิตในห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ "กระบวนการค้นคว้า" เริ่มตั้งแต่การนำบรรณานุกรมไปสำรวจกับบัตรรายการ (Index Card) บัตรผู้แต่ง (Author Card) การอ่านคำอธิบาย การแยกหมวดหมู่หนังสือ, การเรียนลำดับหนังสือหมวดวิชาประวัติศาสตร์, การค้นหนังสือตามบรรณานุกรม การค้นหา เรื่องที่ต้องการ, การคัดลอกข้อความ เพื่อนำไปจัดทำหมวดหมู่และลำดับ เรื่องเพื่อการวิเคราะห์ และประเมินค่า ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้จากการใช้เทคนิคการสอนแบบนี้, นอกจากนี้การสาธิตการตรวจสอบความแท้จริงของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ด้วยวิธีการวิทยาศาสตร์ เช่นวิธีการ Carbon 14 หรือวิธีการคำนวณจากจำนวนธาตุโปแตสเซียมและอาร์กอนผู้เรียนก็จะเข้าใจได้ดีกว่าการอธิบายเฉยๆของผู้สอน

- ข้อดี
๑. ใช้หน้าเข้าสู่บทเรียนหรือสร้างความสนใจผู้เรียนได้ดี
 ๒. ผู้สอนไม่ต้องอธิบายมากแต่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นประเด็นสำคัญๆ
 ๓. ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีและรวดเร็ว
 ๔. เป็นการฝึกผู้เรียนให้เรียนรู้ภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป
 ๕. ใช้ประกอบการทดลองที่มีอันตรายหรือต้องการความชำนาญได้ดี
 ๖. ส่งเสริมนิสัยช่างสังเกต รักการทดลอง และแนะนำใช้เป็นแนวทางศึกษาค้นคว้าเสียใหม่ๆ และให้แก่ผู้เรียนได้

ข้อเสีย

๑. ใช้ได้เฉพาะ เรื่องหรือบางวิชา
๒. ผู้เรียนไม่มีโอกาสสัมผัสประสบการณ์ตรง
๓. ผู้เรียนที่เรียนช้าอาจตามไม่ทัน

ข้อแนะนำการเตรียมตัวเพื่อการสาธิต

๑. ควรเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมที่จะใช้การสาธิต
๒. ตั้งจุดประสงค์ของการสาธิตไว้ล่วงหน้า
๓. เตรียมวิธีการและเทคนิคในการสาธิต เพื่อให้เข้าใจผู้ที่มีความสนใจ
๔. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม
๕. ลงมือทดลองก่อนการสาธิตจริง

๖. ระยะเวลาของการสาธิตให้พอเหมาะกับกิจกรรมอื่น
๗. สำรวจสถานที่จะสาธิต เพื่อความสะดวกในขั้นใช้โดยจัดวางในตำแหน่งที่ผู้ดูสามารถมองเห็นได้ง่ายและชัดเจน
๘. กำหนดโครงการประเมินผล
๙. การเตรียมผู้เรียนให้รู้โครงการและมีการเตรียมตัวล่วงหน้า

เทคนิคการสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving Method or Dewey's Method)

จากการได้เห็นข้อบกพร่องของการสอนแบบแฮร์บาร์ต (Herbart'S Method) จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, นักการศึกษาชาวอเมริกัน ค.ศ.๑๘๕๙-๑๙๕๑) ผู้นำแห่งลัทธิการศึกษาแบบ Pragmatism และเป็นบิดาของระบบการศึกษาแผนใหม่และแบบพัฒนาการ (Progressivism) จึงได้เสนอแนวคิดทางการศึกษาเผย "ให้ผู้เรียนรู้ด้วยการประกอบกิจกรรม" และจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ (skill,) ได้ด้วย ลำดับขั้นของการสอนแบบแก้ปัญหามีดังนี้ คือ

๑. ขั้นตั้งปัญหา (Recognizing the Problem) เป็นขั้นที่เริ่มจากการมีปัญหาหรือประสบความยุ่งยากหรืออุปสรรคการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือโดยที่ผู้สอนเตรียมความพร้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจทำได้ด้วยการสรุปความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนให้มาสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ที่กำลังจะเรียน

๒. ขั้นรวบรวมข้อมูล (Gathering Data) เมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาขึ้น ผู้สอนก็จะให้คำแนะนำในการรวบรวมหาหลักฐานแก่ผู้เรียนว่าจะกระทำด้วยวิธีการอย่างไร หลังจากนั้นผู้เรียนก็จะสำรวจหลักฐานเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา

๓. ขั้นตั้งสมมติฐาน (Making a Hypothesis) เป็นขั้นของการพิจารณาสังเกตสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาหรือข้อปัญหา โดยการวิเคราะห์อย่างละเอียดหลังจากนั้นจึงดำเนินการคาดคะเนคำตอบของปัญหาโดยใช้เหตุผลแล้วกำหนดขึ้นเป็นสมมติฐานเพื่อการพิสูจน์ต่อไป

๔. ขั้นตั้งทฤษฎี (Developing a theory) ภายหลังจากที่ผู้เรียนเพราะอธิบายถึงสาเหตุของปัญหารวมทั้งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผลได้อย่างกระจ่างทั้งสามารถใช้เป็นกฎเกณฑ์ หรือหลักการแก้ปัญหาที่ตั้งใจไว้ได้จริงจึงกำหนดเป็นทฤษฎีขึ้น

๕. ขั้นทดลองทฤษฎี (Verifying the Theory) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำทฤษฎีไปใช้ เพื่อทดสอบให้รู้แน่ชัดว่ายังเกิดผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งใจไว้เพียงใด ทั้งนี้เพื่อนำผลไปปรับปรุงทฤษฎีให้สมบูรณ์ขึ้นด้วยในกฎเกณฑ์หรือ

ประโยชน์ของการสอนแบบแก้ปัญห

๑. สภาพการเรียนการสอนมีลักษณะเหมือนชีวิตจริง

เพราะในชีวิตประจำวันผู้เรียนต้องประสบปัญหาผู้ตลอดเวลา

๒. เป็นการเรียนที่มีลักษณะสอดคล้องกับหลักปรัชญาปัจจุบันที่มุ่งให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยการกระทำด้วยตนเอง

๓. ผู้เรียนได้รับการฝึกให้มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้อย่างมีระเบียบ

๔. ผู้เรียนได้รับการฝึกให้มีทักษะในการแก้ปัญหอย่างมีระบบ

๕. เป็นแบบแผนการเรียนที่ส่งเสริมและพัฒนาความคิดและสติปัญญาให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวาง

๖. เป็นการฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือทั้งในด้านความคิดด้วยการระดมพลังสมอง (Brain Storming) และทางกายด้วยการช่วยกันปฏิบัติงาน

๗. เป็นการฝึกผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบและรักที่จะวางแผนในการทำงาน

๘. เป็นการฝึกผู้เรียนให้มีทักษะในการแสดงออกในทางที่ควรและสมเหตุผล

เทคนิคการสอนแบบอภิปราย (Discussion Method)

เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ความรู้โดยการแสดงออกทางความเห็นเชิงเหตุผล (Reasoning) เชิงเปรียบเทียบ (Comparison) และเชิงค้นหาความสัมพันธ์ (Relationship) ระหว่างเหตุกับผลของเหตุการณ์ เรื่องราว ปัญหา ประเด็นสำคัญ หรือแนวความคิดที่เนื่องด้วยบทเรียนหรือเหตุการณ์ปัจจุบัน

แบบของการอภิปรายแบ่งออกเป็น ๓ ประเภทคือ

๑. การอภิปรายเป็นกลุ่มหรือทั้งชั้น (Group or Class Discussion)

หมายถึงการที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการเตรียมตัวไปศึกษาหาความรู้ในเรื่องหนึ่ง เรื่องใดแล้วนำมาอภิปรายกันทั้งชั้น หรือจัดเป็นกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ

๒. การอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion) หมายถึงการที่ครูและนักเรียนวางแผนร่วมกันโดยมอบให้นักเรียนคณะหนึ่งประมาณ ๔-๕ คนไปทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อเท็จจริงตามหัวข้อ (Topic) ที่ได้กำหนดไว้แล้วนำมาเสนอในรูปของการอภิปรายเป็นคณะ โดยมีสมาชิกในคณะผู้อภิปรายคนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย (Moderator)

ค. การอภิปรายเป็นชุดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Symposium) หมายถึงการที่ครูและนักเรียนร่วมกันหรือครูคนเดียวได้มอบให้นักเรียนประมาณ ๔-๕ คนไปทำการศึกษาค้นคว้าความรู้ตามหัวข้อที่ได้กำหนด โดยแยกเป็นหัวข้อย่อย (Subtopic) ให้แต่ละคนเป็นผู้รับผิดชอบของแล้วจึงความรู้ที่ค้นคว้ามาได้นำมารวบรวมให้เป็นระเบียบ นำเสนอเป็นรายคนละประมาณ ๑๐-๒๕ นาที วิธีการนี้ใช้ในกรณีนำเสนอความรู้ใหม่เป็นแนววิเคราะห์ด้วยเหตุผลมีการแยกแยะความคิดเห็นเป็นขั้นตอน ตอนท้ายจะมีการตอบคำถามและอภิปรายทั่วไป

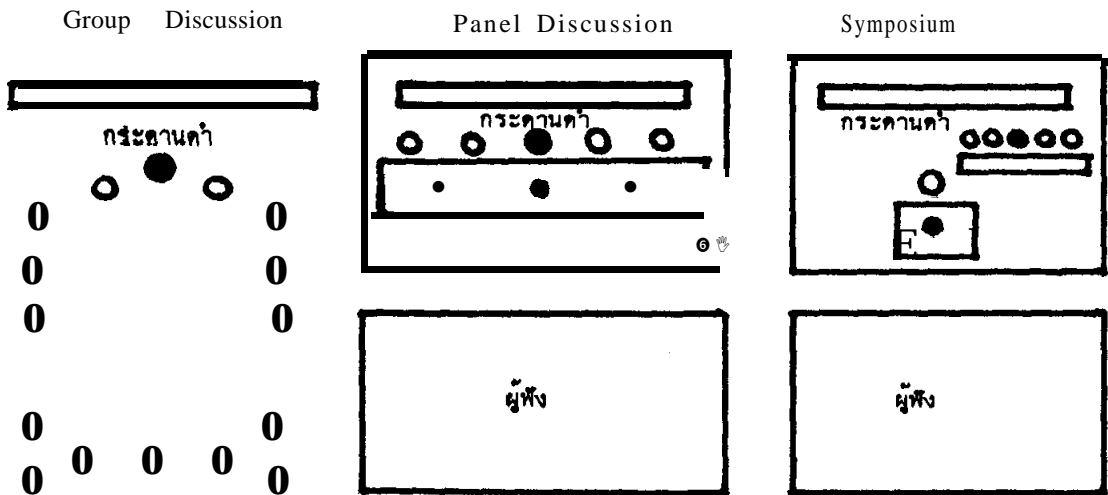
ลำดับขั้นของการสอน

๑. ขั้นวางแผน

- ๑.๑ กำหนดหัวข้อและหัวข้อย่อยของเรื่องที่จะอภิปราย
- ๑.๒ กำหนดตัวบุคคลผู้อภิปราย (ตามความเหมาะสมกับแบบการอภิปราย)
- ๑.๓ ให้คำแนะนำผู้อภิปรายถึงแหล่งที่จะเสาะแสวงหาความรู้, การรวบรวมและจัดหมวด

ข้อเท็จจริง, การจัดทำอุปกรณ์ ตลอดจนวิธีการและเทคนิคการนำเสนอในรูปแบบของการอภิปรายที่น่าสนใจและมีคุณค่า

๑.๔ การเตรียมสถานที่

- ประธาน, พิธีกร, ผู้ดำเนินการอภิปราย
- ผู้อภิปราย
- ไมโครโฟน

๒. ขั้นตอนการ

- ๒.๑ คณะผู้อภิปรายเข้าประจำที่
- ๒.๒ ผู้ดำเนินการอภิปรายแนะนำคณะแล้วเชิญให้อภิปราย
- ๒.๓ ผู้ดำเนินการอภิปรายสรุปแล้วเชิญผู้ฟังซักถาม
- ๒.๔ คณะผู้อภิปรายตอบคำถาม
- ๒.๕ อภิปรายทั่วไป
- ๒.๖ ผู้สอนชื่นชม,สรุป และให้ข้อเสนอแนะ

๓. ขั้นประเมินผล

๓.๑ กำหนดงาน (Assignment) ให้ผู้ฟังไปทำรายงานสรุปความรู้ที่ได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะประกอบแล้วนำมาส่งครู

- ๓.๒ ทำแบบทดสอบหลังการอภิปรายทันที, หรือทำเป็นการบ้าน
- ๓.๓ ประเมินมารยาทการพูด, การฟัง
- ๓.๔ สังเกตความสนใจและการตั้งใจ
- ๓.๕ ผู้สอนสรุปการประเมินผลให้เป็นคะแนนหรือเกรด (Grade)

ข้อดี

๑. การอภิปรายกลุ่มเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วม
๒. เป็นการฝึกนิสัยให้ผู้เรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและยอมรับมติของกลุ่มอื่น เป็นรากฐานนำไปสู่การปฏิบัติตามกติกาในระบอบประชาธิปไตย
๓. เป็นการฝึกทักษะการทำงานเป็นหมู่คณะ และผลัดเปลี่ยนกันแสดงบทบาทอย่างทั่วกันและเหมาะสม
๔. เป็นการระดมความคิดและสติปัญญา (Brain Storming) อันนำไปสู่การปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าประสงค์หรือเกิดความคิดใหม่ๆ, ผลงานใหม่ๆ ได้
๕. ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะที่เป็นประโยชน์หลายอย่าง เช่น ทักษะการอ่าน การพูด การฟัง และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีวิจารณ์ภายในรูปของการวิเคราะห์เหตุผลการเปรียบเทียบและการประเมินค่า
๖. กิจกรรมการอภิปรายย่อมนำไปสู่การเกิดความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้ร่วมอภิปรายและผู้ฟัง หรือระหว่างผู้ฟังด้วยกันให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
๗. การเปลี่ยนผู้พูดและการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกันตลอดจนแนวและเทคนิคของการพูด” ย่อมเป็นตัวเร้าผู้ฟังให้เกิดความสนใจและติดตามฟัง

๘. ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกโดยการกระทำอันควรและเหมาะสม
๙. ส่งเสริมและฝึกผู้เรียนให้รู้จัก เป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดีและมีความรับผิดชอบตามหน้าที่ของตน
๑๐. ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในการจัดและดำเนินการอภิปรายสามารถนำเอาไปใช้ได้

ข้อเสีย

๑. การอภิปรายบางแบบ เช่น (Panel & Symposium) ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ย่อมไม่มีโอกาสร่วมในกิจกรรมอาจเพื่อหน่วยต่อการเรียนรู้แบบนี้
๒. ความรู้ความสามารถของผู้อภิปรายอาจไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ
๓. ความคิดเห็นที่แตกต่างอันอาจนำไปสู่ข้อขัดแย้งส่วนตัวหรือกลุ่มได้
๔. เนื้อหาของการอภิปรายอาจไม่ครอบคลุมตามจุดประสงค์ของหลักสูตร
๕. การอภิปรายที่ดีและน่าสนใจจำเป็นต้องได้ผู้ดำเนินการอภิปรายที่มีความสามารถสูงจึงจะได้ผล

ได้ผล

เทคนิคการสอนแบบจัดทัศนศึกษา (Field Trip or Tour)

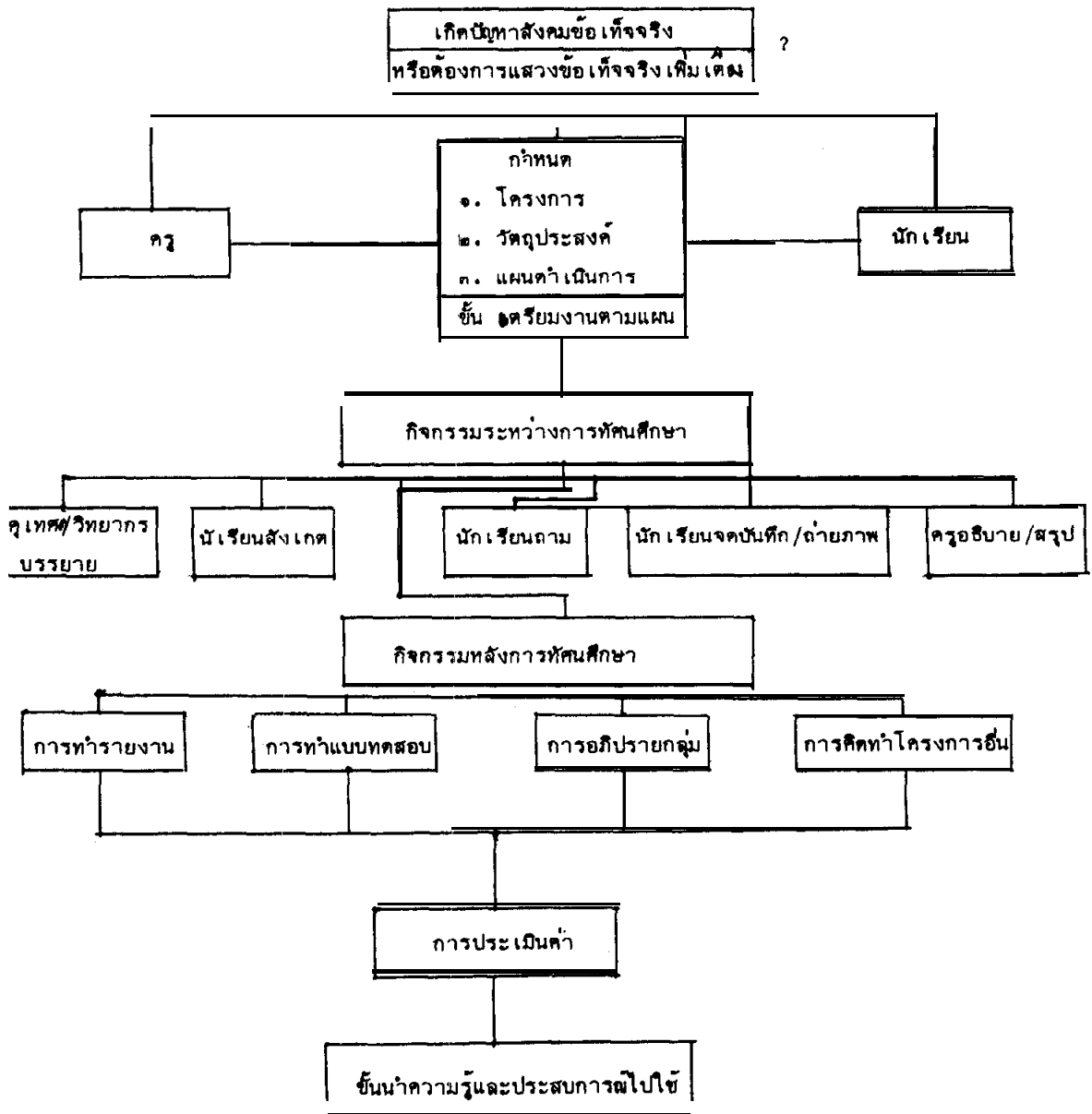
เป็นแบบของการเรียนการสอนที่ผู้สอนมุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง (Direct Experience) ซึ่งบางอย่างผู้สอนไม่อาจนำมาให้ผู้เรียนเห็นได้ในห้องเรียน และอันที่จริงแล้วของจริงหรือสภาพแวดล้อมของชุมชนหรือตามธรรมชาติก็ล้วนแล้วแต่เป็นแหล่งความรู้ซึ่งจะใช้อำนวยประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้ดีกว่า การได้รับฟังคำบอกเล่าบรรยายจากผู้สอนภายในห้องเรียน

ลำดับขั้นตอนในการจัด

๑. ครูและนักเรียนกำหนดโครงการวัตถุประสงค์และสถานที่ที่จะไปทัศนศึกษา
๒. วางแผนการเดินทาง, ยานพาหนะ และค่าใช้จ่าย
๓. ดำเนินการขออนุมัติผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจและผู้ปกครอง
๔. ติดต่อบุคคลสถานที่
๕. จัดทำเอกสารคู่มือการเดินทางและความรู้ในการทัศนศึกษา
๖. ฝ่ายจัดการและให้บริการ ดำเนินการสำรวจเส้นทางและสถานที่
๗. ดำเนินการตามแผนที่กำหนดโดยมีคณาจารย์หรือวิทยากรนำชม
๘. มีการสรุปความรู้และให้ผู้เรียนบันทึกเพิ่มเติมแต่ละแห่ง
๙. ประเมินผลโดยให้ผู้เรียนทำรายงาน หรือทำแบบทดสอบหรือโดยการอภิปรายหรือจัดทำใน

รูปของโครงการ

แผนภูมิแสดงการดำเนินการจัดทัศนศึกษา

เทคนิคการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

เป็นการสอนแบบที่กำหนดให้ผู้เรียนแสดงบทบาทตามที่สมมติขึ้นหรือนำมาจากชีวิตจริงของบุคคลในเนื้อหาประวัติศาสตร์ ในการแสดงผู้แสดงจะไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้บทเรียน หรือแม้แต่การสร้างก็ถามคำถามลวงหน้า เค้าโครง เรื่องและอื่นๆผู้แสดงจะต้องใช้ไหวพริบดีด เรื่องขึ้นในขณะที่กำลังแสดง และจะต้องแสดงให้ดูสมจริงมากที่สุด ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการสอนแบบนี้ เพราะการแสดงได้สมจริงก็เท่ากับผู้แสดงมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับเหตุการณ์ และทัศนคติของบุคคลที่กำลังสมมติบทบาทอยู่ หลังจากนั้นครูและเพื่อนๆนักเรียนเป็นผู้ที่จะอภิปรายข้อคิดเห็นและให้คะแนนในแบบประเมินผล

ลำดับขั้นของการสอน

๑. กำหนดปัญหาหรือสภาพการณ์สมมติ
๒. ผู้เรียนดำเนินการอภิปรายและวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับบทบาทและบุคลิกภาพของบุคคลในเรื่อง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและแจ่มแจ้ง

๓. เลือกผู้แสดง ฝ่ายจัดฉาก และผู้ดู (ซึ่งจะทำหน้าที่ประเมินผลร่วมกับครูผู้สอนด้วย)
๔. ให้ความกับผู้แสดงอุปกรณ์เครื่องเล็กน้อย
๕. ดำเนินการแสดง โดยปกติจะใช้เวลา ๕-๑๐ นาที แต่อาจเกินเวลาได้ถ้าหาผู้แสดงจำ

เป็นจะต้องแสดงต่อ เพื่อให้ผู้ดูได้เข้าใจปัญหาที่ขึ้น

๖. เปิดการอภิปราย
๗. เลือกผู้แสดงในชุดที่ ๒ และให้แสดงบทบาทซ้ำเพื่อให้เห็นความแตกต่าง
๘. อภิปรายและดำเนินการประเมินผล

ประโยชน์ของการแสดงบทบาท

๑. เป็นวิธีการเร้าให้ผู้เรียนแสดงออกด้วยการแสดงบทบาทสมมติหรืออภิปรายแสดงความคิดเห็น และทำการประเมินผลการแสดง
๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและรู้จักใช้ไหวพริบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
๓. เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักแสดงออกด้วยบทบาทที่เหมาะสม
๔. เป็นตัวแปรสำหรับวัดความรู้สึกค่านิยมและทัศนคติของผู้เรียนที่แสดงออก
๕. เป็นหนทางถ่ายทอดเรื่องราวและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์มาให้ผู้เรียนได้เห็นจริง
๖. เป็นการฝึกผู้เรียนให้มีใจกว้างยอมรับฟังคำติชมจากผู้อื่น

เทคนิคการสอนแบบใช้สื่อทัศนูปกรณ์ (Audio - Visual Aid)

เป็นการสอนที่ผู้สอนอาศัย เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุประเภทสื่อทัศนูปกรณ์ อันได้แก่ กระดานคำ แผ่นป้ายนิเทศ แผ่นเสียงวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริฟ เครื่องฉายวัสดุโปร่งแสง (Overhead Projector) และเทปมาใช้เป็นสื่อการสอน (Instructional Media) ประกอบการถ่ายทอดความคิดและแนวทางตลอดจนเนื้อหาสาระของความรู้ซึ่งครูต้องการจะสื่อความหมายด้วยการบรรยายไปยังผู้เรียน เพื่อให้เกิดมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ผู้เรียนเข้าใจและมีประสบการณ์เพียงพอที่จะนำไปใช้ให้เกิดผลได้ดี

ข้อสังเกตในการเลือกและใช้

๑. ต้องเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาและตรงตามจุดประสงค์
๒. ต้องมีการทดลองก่อนการใช้จริง
๓. การใช้ต้องให้พอเหมาะกับเวลา
๔. จำนวน A.V. Aid. ที่นำไปประกอบการสอนแต่ละครั้งต้องไม่มากหรือน้อยเกินไป
๕. เป็นเครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ที่น่าสนใจ และสามารถชี้เร้าผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี
๖. เครื่องมือใดที่ราคาแพงหรือหายาก ควรขอร้องและควบคุมให้มีการใช้ด้วยความระมัดระวัง
๗. ไม่ใช้อย่างพร่ำเพื่อจนหมดคุณค่า

ลำดับขั้นของการสอน

๑. ขั้นเตรียม (Preparation) เป็นขั้นเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมด้วยการสรุปวัตถุประสงค์ วิธีการเรียนและแนะนำสื่อทัศนูปกรณ์ที่นำมาประกอบการเรียน
๒. ขั้นสอน (Presentation) เป็นขั้นแสดงและใช้สื่อทัศนูปกรณ์ ให้ผู้เรียนได้สัมผัสด้วยอายตนะทั้ง ๕ (sense organ) ครูอธิบายเนื้อหาและใช้ประสบการณ์ที่ได้จากการสังเกต เป็นแนวตอบหรืออภิปรายแสดงความคิดเห็น อาจมีการแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) ประกอบด้วย ในขณะที่สอนครูจะตอบปัญหาหรือข้อสงสัยของนักเรียนตลอดเวลา บางครั้งครูก็จะใช้วิธีให้ข้อมูลและแนวทางเพื่อให้นักเรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง หรือจากการใช้เครื่องมือสื่อทัศนูปกรณ์
๓. ขั้นสรุป (Conclusion) เป็นขั้นที่ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาสำคัญและบันทึกโดยย่อไว้บนกระดานคำ นักเรียนบันทึกลงสมุดจด
๔. ขั้นประเมินผล (Evaluation) อาจทำได้โดยการสังเกตพฤติกรรมความสนใจของผู้เรียนและจากทักษะการใช้สื่อทัศนูปกรณ์เพื่อการเรียนรู้การตรวจสอบจุด การกำหนดให้ทำรายงานหรือโดยการประเมินจากแบบทดสอบที่ครูเตรียมมา

ประโยชน์ของการเรียนแบบใช้วัสดุคนปราม

๑. ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง
๒. ผู้เรียนได้รับการฝึกทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป
๓. เราให้ความสนใจผู้เรียนได้
๔. สามารถทำเรื่องยากให้ง่ายพอเหมาะที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้
๕. ความรู้ความเข้าใจได้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้าง Concept ได้อย่างถูกต้อง
๖. เป็นการฝึกและส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักการสังเกตอย่างมีระบบ
๗. ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน คล้ายกับการเรียนแบบเล่น เป็นเรื่อง

(Play-way Method) ทำขึ้นในชั้นเด็กเล็ก

ข้อสังเกต

การเรียนการสอนโดยใช้เทคนิควิธีนี้ ผู้สอนควรตั้งจุดประสงค์สำคัญเป็น ๔ ประการคือ

๑. มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience)
๒. มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ (Knowledge)
๓. มุ่งฝึกผู้เรียนให้มีทักษะ (Skills)
๔. มุ่งฝึกอบรมผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบ (Responsibility)
๕. มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้ปฏิบัติตามวิถีทางประชาธิปไตย (Democratic Way)

เทคนิคการสอนแบบ Active History ¹

การสอนประวัติศาสตร์ครูบางคนสามารถสอนโดยการเล่าเรื่องต่างๆ ในประวัติศาสตร์ให้เด็กมีภาพพจน์และเข้าใจได้ ครูที่จะทำเช่นนี้ได้ต้องมีความชำนาญและเป็นนักพูดที่เก่งพอสมควร แต่ครูสอนประวัติศาสตร์หลายคนทำเช่นนี้ได้ไม่เพียงแต่ครูเท่านั้น เด็กหลายๆคนก็สามารถหนึ่งฟังเรื่องราวต่างๆ จากปากครูได้ เพราะการสอนด้วยปากเปล่าเป็นวิธีที่ค่อนข้างน่าเบื่อสำหรับเด็ก

ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีวิธีการสอนประวัติศาสตร์แบบ Active History ขึ้น Active History หมายถึงวิธีใดๆก็ตามที่จะช่วยให้เด็กกระตือรือร้นอยากเรียนและช่วยให้เด็กเข้าใจประวัติศาสตร์ได้ลึกซึ้งขึ้น วิธีการต่างๆ เหล่านี้พอจะจัดเป็นข้อใหญ่ๆ ได้ดังนี้

๑. pictorial work ให้เด็กเขียนภาพแสดงความคิดและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ วิธีการให้เขียนภาพเพื่อแสดงความคิดและความรู้ตามประวัติศาสตร์แยกได้เป็นข้อย่อยได้ดังนี้

๑. อุกฤษฏ์ ภูริเวทย์, เรื่องเดิม, หน้า ๓๓-๓๔

๑.๑ Mosaic การแสดงภาพโมเสก แสดงได้ด้วยการใช้วัสดุหลายอย่าง วิธีการที่ง่ายที่สุด คือให้กระดาษตัดเป็นแผ่นแล้วนำมาปะติดปะต่อกันให้เป็นภาพ กระดาษถ้ามีสีหลายสีก็ยิ่งดูสวยงามขึ้น กระดาษสีที่ใช้ต้องเป็นกระดาษแข็ง นอกจากใช้กระดาษแข็งแล้วอาจใช้กระดาษสี หิน หรือสิ่งอื่นๆได้อีก

๑.๒ Friexes เป็นการแสดงลำดับ เหตุการณ์ต่างๆ ในประวัติศาสตร์ด้วยภาพ เขียนได้ภาพอาจมี footnote บรรยายภาพหรือไม่ก็ทำแผ่นกระดาษบางแล้ว เขียนภาพลงบนกระดาษเขียนเป็นลำดับ

๑.๓ Model วิธีการใช้ Model ในการสอนนี้จัดว่าเป็นสิ่งใหม่อยู่เริ่มจากการสอนวิทยาศาสตร์และภูมิศาสตร์ก่อน ต่อมาวิธีการใช้ Model ในการสอนก็นำมาใช้กับวิชาอื่นๆ รวมทั้งประวัติศาสตร์ด้วยการใช้ Model ช่วยสอนอาจจะต้องมีการเตรียมตัว เตรียมอุปกรณ์และห้องเรียนกันมากหน่อย เช่น สอนเรื่องวัดในสมัยต่างๆ ของไทยก็ใช้รูปวัดจำลอง ในสมัยต่างๆ การใช้ Model สอนแยกได้เป็น ๒ วิธี คือ

๑.๓.๑ สอนแบบสาธิต (Demonstration)

๑.๓.๒ ให้เด็กทำ (Model) เองโดยใช้ไม้ พลาสติก และดินเหนียว เป็นต้น

๒. Work Card ให้นักเรียนทำบัตรคำทางประวัติศาสตร์ เช่น คำนำศัพท์ บัณฑิต ฯลฯ

๓. Written work โดยการใช้ให้นักเรียนเขียนรายงานแบบ และเขียนเป็น

๔. Illustration นำภาพและเหตุการณ์ประวัติศาสตร์มาแสดงแล้วสอน

๕. Drama โดยครูนำบทสนทนา(Dialogue) มาให้นักเรียนแสดงหรืออ่านในชั้นหรือครู

นำหุ่นกระบอกมาแสดงโดยให้เด็กเชิดชุดหนึ่ง ส่วนอีกชุดหนึ่งให้พูดหรือมีการแสดงในชั้น โดยให้เด็กเขียนขึ้นหรือครูเขียนให้แสดงแบบละครวิทยุ ซึ่งบางครั้งอาจแสดงออกอากาศตามสถานีได้

เทคนิคการสอนแบบเป็นคณะ (Team Teaching)

ความหมาย

Ira J. Singer กล่าวว่า "การสอนเป็นคณะหมายถึงการสอนที่จัดให้ครูตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมทำการสอน อาจมีผู้ช่วยครู (Teacher Aids) มาช่วยงานวางแผนการสอนและวัดผลด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้ประโยชน์จากความสามารถพิเศษของผู้ร่วมคณะทำการสอนอย่างเต็มที่"

Stuart E. Dean กล่าวว่า "การสอนเป็นคณะเป็นวิธีการให้ความร่วมมือกันระหว่างคณะครู เป็นวิธีการจัดโรงเรียนรูปหนึ่งที่ใช้หมู่คณะให้เกิดประโยชน์ตลอดจนจัด เวลาและการใช้อุปกรณ์ช่วยกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น "

Judson T. Shaplin กล่าวว่า "การสอนเป็นคณะเป็นวิธีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นด้วยการจัดบุคลากรในการสอนเสียใหม่ โดยให้ทำงานร่วมกันตามกำหนด และร่วมกันรับผิดชอบกระบวนการ

การเรียนการสอนทั้งหมด หรือเฉพาะส่วนที่ได้รับมอบหมาย

กล่าวโดยสรุปแล้ว การสอนเป็นคณะ (Team Teaching) มีความหมายว่า เป็นกระบวนการเรียนการสอนแบบใหม่ (เป็นนวัตกรรมทางการศึกษา : Educational Innovation อย่างหนึ่ง) ที่จัดครูเป็นคณะ (Team) ให้ร่วมกันรับผิดชอบในการให้การศึกษาแก่กลุ่มนักเรียนเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ ๕๐-๓๐๐ คน หรือมากกว่านั้น โดยกำหนดให้แต่ละคนปฏิบัติงานตามความสามารถของแต่ละคน ภายใต้การนำของครูหัวหน้าคณะ (Team Leader) ในการทำงานก็จะมีกรวางแผนจัดโปรแกรมการศึกษาให้แก่ผู้เรียน การเตรียมการสอนเป็นคณะ กำหนดลักษณะการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ก่อนแล้วจึงแบ่งเป็นกลุ่มย่อยประมาณ ๑๕-๒๐ คน และจะทำการวัดผลและประเมินร่วมกันโดยได้รับความช่วยเหลือจากคณะกรรมการประสานงานหลักสูตร (Curriculum Coordinating committee) และสิ่งสำคัญที่เป็นหลักยึดในการสอนแบบเป็นคณะก็คือการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูเป็นเกณฑ์ แต่จะมีจุดประสงค์ร่วมกันคือความสำเร็จของการเรียนการสอนและการทำงานของคณะครู

ประวัติความเป็นมา

การสอนเป็นคณะได้เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๘๕๔ โดยเริ่มจากแนวความคิดของนักการศึกษาสำคัญ ๒ คน ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ชื่อฟรานซิส เซปเปลิน (Francis Ceppele) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัยการศึกษา และจัดสัน ที. แชปเปลิน (Judson T. Shaplin) ผู้ช่วยคณบดี ซึ่งพยายามคิดค้นแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สหรัฐอเมริกาประสบอยู่ในขณะนั้นคือปัญหาการขาดแคลนครู และเพื่อค้นหาวิธีปรับปรุงการใช้กำลังคน (Man Power) ในทางการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการสอนเป็นคณะจึงได้เกิดขึ้นและเริ่มทดลองสอนเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. ๑๘๕๖ ที่โรงเรียนแห่งเมือง Englewood ในรัฐฟลอริดา (Florida) และที่ Carson City ในรัฐ Michigan ต่อมาระหว่างปี ค.ศ. ๑๘๕๗-๑๘๕๘ โครงการสอนเป็นคณะก็ได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิ ฟอร์ดร่วมกับ National Association of Secondary School Principals โดยให้ทุนวิจัยในรูปโครงการ School and University Program for Research and Development มีดร.โรเบิร์ต แอนเดอร์สัน (Dr. Robert H. Anderson) เป็นผู้อำนวยการ และได้จัดการสอนแบบเป็นคณะขึ้นที่โรงเรียนแฟรงคลิน (Franklin School) ในเมือง Lexington รัฐ Massacherselle เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๘๕๗ ต่อจากนั้นโรงเรียนประเภทต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาที่รับเอาแนวความคิดและหลักสูตรการสอนเป็นคณะไปใช้ปฏิบัติอย่างแพร่หลาย และเพียง ๑๐ ปีเศษหลังจากนั้นมีโรงเรียนที่ใช้เทคนิคการสอนแบบนี้ประมาณ ๑ ใน ๔ ของทั้งหมดทั่วประเทศ

สำหรับประเทศไทยได้มีการทดลองแบบเป็นคณะที่ยังไม่มีการกำหนดครูในคณะตายตัว (Synergetic Team) โดยเริ่มที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแผนกประถมใน พ.ศ. ๒๕๐๕ และเริ่มทดลองสอนในแผนกมัธยมในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ หลังจากนั้นทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดให้มีการทดสอบแบบเป็นคณะขึ้นที่โรงเรียนวัดมหาบุศย์ ต่อมาก็ขยายโครงการขึ้นทดลองไปทดลองที่โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ และที่โรงเรียนวัดบางบัว ตามลำดับกันได้มีการใช้เทคนิคการสอนแบบเป็นคณะที่โรงเรียนนาซาดาในประเทศไทยด้วย

ความมุ่งหมายของการสอน

Ira J. Singer ได้สรุปความมุ่งหมายของการสอนเป็นคณะไว้ว่า

๑. เพื่อพัฒนาการสร้างสรรค์ การปรับปรุงตนเอง ความรับผิดชอบและส่งเสริมการรู้จักคำถามของนักเรียน
๒. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเจริญทางปัญญาให้แก่นักเรียนโดยการใช้ครูที่มีความรู้ ความสามารถชำนาญในการสอน มีความสนใจและผ่านการฝึกฝนทั้งการใช้เวลาและพลังอย่างเพียงพอ
๓. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการสอนโดยการวางแผนร่วมกันเป็น๕๖
๔. เพื่อจัดการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ๆ กลุ่มเล็กและพัฒนาความสามารถเป็นรายบุคคลใต้อาจารย์

๕. เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสมตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล
๖. เพื่อจัดเวลาและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆแก่ครูในการเตรียมบทเรียน การพัฒนาแนวความคิดใหม่ๆเพื่อนำไปพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ
๗. เพื่อจัดให้นักเรียนมีประสบการณ์ในกลุ่มก่อนที่จะออกไปดำรงชีวิตในฐานะพลเมืองดีในสังคมแบบประชาธิปไตย

องค์ประกอบของการสอน

๑. นักเรียน แต่ละคณะหรือกลุ่มใหญ่ (Large Group Instruction) มีประมาณ ๔๕-๖๐-๓๐๐ คน) ซึ่งเมื่อแบ่งเป็นกลุ่มย่อย (Small Group Instruction) ก็จะได้กลุ่มละ ๑๕-๒๐ คน โดยถือเกณฑ์การแบ่งคือแบ่งตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน หรือจะยึดตามวัตถุประสงค์ของคณะเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งส่วนใหญ่นิยมแบ่งแบบแบบคละกันก่อน หลังจากที่มีการทดสอบก่อนสอน (Pre test) แล้วจึงจะมีการแบ่งตามระดับความสามารถ
๒. ครูจัดเป็นคณะ (Team Teacher) มีประมาณ ๕-๗ คนเป็นอย่างน้อย คณะครูประกอบด้วย
 - ๒.๑ หัวหน้าคณะหรือผู้ประสานงาน (Team Leader or Coordinator) จะได้รับการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งจากครูอาวุโสที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในด้านการสอนและการวัดการ

ศึกษามาเป็นอย่างดี (อาจไม่พิจารณาในเรื่องวิทยุเป็นสำคัญได้กับจะต้องมีคุณลักษณะของผู้นำมีใจกว้างยอมรับความคิดเห็นใหม่ๆ และมีความรู้และประสบการณ์การแนะนำด้วยหัวหน้าคณะอาจทำหน้าที่ครูปฏิบัติการสอน (Teacher Presenter) ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยด้วยก็ได้

๒.๒ ผู้บรรยายหรือครูปฏิบัติการสอน (Lecturer or Teacher Presenter) ทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอนของนักเรียนทั้งกลุ่มใหญ่ ซึ่งได้แก่การบรรยายเนื้อหาวิชา, การใช้สื่อการสอน (Instructional Media) การวัดและประเมินผล (Measure and Evaluation) การเรียนและความก้าวหน้าของนักเรียนจนถึงขั้นการให้เกรดการเรียน (Final Grade) โดยปกติจะต้องจบปริญญาโททางการศึกษาและจะต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถในด้านการสอนและเนื้อหาวิชา รวมทั้งมีอุดมการณ์ที่จะมุ่งพัฒนาด้านการเรียนสูงสุดให้แก่ผู้เรียนด้วยความอดทนและตั้งใจจริง

๒.๓ ครูผู้ช่วยปฏิบัติการสอน (Teacher Instructor) ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและผู้รับผิดชอบของการเรียนของนักเรียนในกลุ่มย่อย (Small Group or Seminar Instruction) รวมทั้งการให้ข้อเสนอแนะและติดตามผลการเรียนตามโครงการอิสระ (Independent Study Project) หรือการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent of Individual Study) ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วย โดยปกติจะต้องเลือกผู้ที่รักเด็กและมีความเข้าใจเด็กเป็นอย่างดี มีความสามารถในการเป็นผู้นำอภิปรายและมีเทคนิคในการเร้าผู้เรียนให้กล้าแสดงออกทั้งในทางความคิดและการแสดง

๒.๔ ครูอาวุโส (Senior Teacher) หมายถึงครูที่มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถเป็นพิเศษเฉพาะวิชา หรือในด้านการฝึกทักษะ (Skill) ผู้เรียนก็มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรและการสอนเพียงพอที่จะให้คำแนะนำแก่คณะครูรวมทั้งการทำหน้าที่เป็นผู้บรรยายเฉพาะ เรื่องที่ตนถนัดได้ด้วย

๒.๕ ครูประจำคณะ (Regular Teacher) ควรเป็นผู้มีความรู้เป็นอย่างดีและผ่านการอบรมมาแล้วแต่ยังขาดประสบการณ์ ดังนั้นการได้ร่วมทำงานในคณะก็เท่ากับเป็นการหาประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสามารถให้กับตนเองเพื่อจะได้รับหน้าที่ในด้านการสอนและการเป็นผู้นำที่ดีในอนาคตต่อไป

๒.๖ ครูผู้ช่วย (Assistant Teacher) เป็นผู้ทำหน้าที่แบ่งเบาภาระการสอนหรืองานอื่นๆ ของครูในคณะ ด้วยการเข้าปฏิบัติการแทนเป็นการชั่วคราว ปกติควรคัดเลือกบุคคลที่ไม่มีหน้าที่ทำการสอนเป็นประจำ

๒.๗ ผู้ช่วยครู (Teacher Aids or Lab-boys) ทำหน้าที่เป็นครูผู้ช่วยฝ่ายธุรการในด้านการบริการและอำนวยความสะดวก เช่นการจัดและเตรียมเกี่ยวกับอุปกรณ์หรือสื่อการสอน ตลอดจนทำหน้าที่จดเวลาการเรียน ตรวจสอบข้อสอบ บันทึกคะแนน และทำการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเรียนให้กับครูในคณะ

๒.๘ ครูฝึกหัด (Intern Teacher) หมายถึงครูที่มาร่วมคณะ เพื่อมาสังเกตการสอน และฝึกหัดรวมทั้งการช่วยงานต่างๆของคณะ เพื่อหาความชำนาญ

๒.๙ เจ้าหน้าที่ (Clerk) เป็นบุคลากรของคณะที่ทำหน้าที่ในด้านการพิมพ์เอกสาร การอัดสำเนา บันทึกเรื่อง ช่วยจัดกลุ่ม รวบรวมแบบทดสอบ และรวมคะแนน ฯลฯ

๒.๑๐ วิทยากร หมายถึงผู้เชี่ยวชาญหรือมีความสามารถเป็นพิเศษเฉพาะเรื่อง ซึ่งคณะครูมีความประสงค์และเห็นความจำเป็นที่จะต้องเชิญให้มาบรรยายรายละเอียดในบางเรื่องให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องและแท้จริง

๓. อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์

๓.๑ ห้องเรียน (สำหรับเรียนรวมกลุ่มใหญ่) อาจใช้ห้องประชุมของโรงเรียน หรือสร้างเป็นห้องขนาดใหญ่ประมาณ ๔-๕ เท่าของห้องเรียนปกติ มีลักษณะพิเศษคือสามารถเลื่อนฝาผนังเป็นห้องเล็กเพื่อการแยกกลุ่มได้ ฝาควรทำด้วยวัสดุป้องกันเสียง (Acoustic) และมีช่องถ่ายเทอากาศเป็นอย่างดี

๓.๒ วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ และตู้เก็บสิ่งของประกอบการเรียนการสอน
ลำดับขั้นของการสอน

๑. ชั้นการสอนกลุ่มใหญ่ (Large Group Instruction)

๒. ชั้นการสอนและอภิปรายกลุ่มเล็ก (Small Group or Seminar Instruction)

๓. ชั้นการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study Project or Independent of Individual Study)

การสอนกลุ่มใหญ่

ลักษณะสำคัญของการสอนแบบเป็นคณะนั้น จุดรวมจะอยู่ที่การสอนด้วยวิธีการบรรยายแก่นักเรียนกลุ่มใหญ่ นักเรียนจดรายงานตามการบรรยายและศึกษาจากวัสดุที่นำมาประกอบการสอน ในการสอนนั้นผู้บรรยาย (Teacher presenter) จะดำเนินการตามแผนของการสอนเป็นคณะ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ Concept และหลักการเกี่ยวกับโครงสร้างระบบการเรียนและเนื้อหาวิชาเพื่อเป็นการเตรียมนักเรียนให้มีความพร้อมก่อนไปเข้าเรียนและอภิปรายในกลุ่มเล็ก หรือเพื่อการสาธิตและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองต่อไป ตลอดเวลาของการสอนกลุ่มใหญ่ ผู้บรรยาย และครูในคณะจะเสนอกิจกรรมเพื่อเร้าผู้เรียนให้มีความสนใจ เกิดปัญหาอยากซักถาม และรู้จักใช้กระบวนการทางความคิด (Thinking Process) สร้างจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์อย่างมากในชั้นอภิปรายกลุ่มเล็ก

การสอนและอภิปรายกลุ่มเล็ก

การสอนในลักษณะนี้เป็นไปตามแบบการสอนของคณะที่มุ่งให้ครูช่วยปฏิบัติการสอน (Teacher In-Action) คำนิยามการกระตุ้นหรือเร้าให้นักเรียนในกลุ่มทั้ง ๑๕-๒๐ คนให้เกิดความรับผิดชอบต่อ Concept และหลักการที่ได้เรียนมาจากการเรียนกลุ่มใหญ่และแสดงออกซึ่งความเข้าใจโดยการสาธิต อภิปรายภายใต้การให้คำปรึกษาแนะนำของครู ในขณะที่เดียวกันข้อมูลที่ได้จากการสังเกตโดยครูก็จะช่วยให้ครูเข้าใจความรู้สึกสำคัญ ความคิดแตกต่างระหว่างบุคคลในทางกาย อารมณ์ และสติปัญญา การกล้าหรือไม่กล้าสาธิตอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนซึ่งครูจะได้เข้าช่วยเหลือแก้ไขได้ ทันการ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เป็นกิจกรรมที่มุ่งจัดขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อเร้าพฤติกรรมของผู้เรียนให้รู้จักศึกษาทำความเข้าใจในตนเองเพื่อให้รู้จักความสามารถและสติปัญญา ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข โดยการเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้กับตนเอง กิจกรรมนี้จะบรรลุเป้าหมายและได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับ การเตรียมการและความสามารถของครูผู้ควบคุมที่จะ Guideline แหล่งวัสดุและสถานที่ในการศึกษาค้นคว้าให้แก่ผู้เรียน

แผนภูมิแสดงประมาณการใช้เวลาแบ่งตามขั้นตอนการสอนแบบ เป็นคณะ

